

Meddelelser fra

Plantepatologisk Nomenklaturudvalg

(Dansk Selskab for Plantesygdomme og Skadedyr)

Nr. 24

Marts 2014

ISSN 0900-5102

Indhold

Nye danske navne på plantesygdomme

Nye navne – uddybende bemærkninger

Liste over udvalgets medlemmer

Nye danske navne på sygdomme:

sygdommens danske navn	patogen	vært(er)
ædelgrankræft (1)	<i>Neonectria neomacrospora</i> (C. Booth & Samuels) Mantiri & Samuels anamorf <i>Cylindrocarpon cylindroides</i> Wollenw.	<i>Abies</i> spp.
røde nåle og skuddød (2)	<i>Sydowia polyspora</i> (Bref. & Tavel) E. Müller anamorf <i>Hormonema dematioïdes</i> Lagerb. & Melin anamorf <i>Sclerophoma pityophila</i> (Corda) Hoehn.	<i>Abies</i> spp.
ellerust (3)	<i>Melampsorium hiratsukanum</i> S. Ito ex Hirats.f.	<i>Larix</i> spp. (0, I) <i>Alnus</i> spp. (II, III)

platangrendød (4)	<i>Splanchnonema platani</i> (Ces.) M.E.Barr syn. <i>Massaria platani</i> Ces. anamorf <i>Macrodiplodiopsis desmazieresii</i> (Mont.) Petr.	<i>Platanus</i> spp.
kiwibakteriose (5)	<i>Pseudomonas syringae</i> pv. <i>actinidiae</i> Takikawa <i>et al.</i>	<i>Actinidia</i> spp.
æbleøjeplet (6)	<i>Elsinoë pyri</i> (Woron.) Jenkins syn. <i>Plectodiscella pyri</i> Woron. anamorf <i>Sphaceloma pyrinum</i> (Peglion) Jenkins (<i>S. pirinum</i>)	æble, pære (ikke observeret i DK?), <i>Chaenomeles</i>
hvedegulrust (7)	<i>Puccinia striiformis</i> Westend <i>s.str.</i>	<i>Berberis</i> spp. (0,I) hvede, byg, rug, triticale (II, III)
hundegræsgulrust (8)	<i>Puccinia striiformoides</i> Abbasi, Hedjaroude & Scholler	<i>Berberis</i> spp. (0,I) alm.hundegræs (II,III)
rapgræsgulrust (9)	<i>Puccinia pseudostriformis</i> Abbasi, Hedjaroude & Scholler	<i>Berberis</i> spp. (0,I) engrapgræs (II, III) (andre rapgræsarter?)

Nye navne – uddybende bemærkninger:

(1) ædelgrankræft

Patogenet er *Neonectria neomacrospora* (C. Booth & Samuels) Mantiri & Samuels (2001) – med et anamorft stadium, navngivet *Cylindrocarpon cylindroides*.

Første navneforslag var ædelgranbarksvamp, men dette navn er i ”Nordic names...”(1995) vedtaget som dansk betegnelse for en sygdom, der skyldes *Aleurodiscus amorphus* (Fr.)Schröter.

Venche Talgø foreslår efterfølgende at man kalder sygdommen for ædelgrankræft – da den også slår skud ihjel; endvidere minder symptomet mere om frugttrækræft / løvtrækræft.

(2) røde nåle og skuddød (ændring af navn)

Iben M. Thomsen har i 2009 henledt opmærksomheden på *Kabatina abietis* med henblik på navngivning af den sygdom, denne svamp forårsager. Navnet ”kabatina-nåleplet” har været brugt i et videnblad. Dette, som et alternativ til CSNN (current season needle necrosis), eller ”røde nåle på nordmannsgran”; et symptom, der i øvrigt også kan være forårsaget af andet end *K. abietis*. De to andre *Kabatina*-arter på hhv. thuja (*K. thujae*) og ene (*K. juniperi*) kalder J.P.Skou for hhv. tujagrendød og enekvistdød, men det duer ikke til *Kabatina abietis*, fordi symptomer alene er observeret på nålene.

Senere (2011) er der fremkommet nye oplysninger om patogenet: Det korrekte videnskabelige navn er nu *Sydowia polyspora* for teleomorfen, og *Hormonema dematioïdes* for det anamorfe stadium.

Supplerende oplyser Iben at *Sydowia polyspora* allerede findes i Skous bog, omend med to forkerte anamorfer, og sygdomsnavnet er ”sekundært angreb på fyrrenåle” hvad angår den ene anamorfe (*Dothichiza*) og ”blåsplint på nåletræ” for den anden (*Sclerophoma*).

I denne anledning har udvalget besluttet at ændre det danske sygdomsnavn til ”røde nåle og skuddød”, idet man ønsker at hentyde til de to symptombilleder.

Andre forslag, der var under overvejelse: rødnålsyge, sclerophoma skuddød, røde nåle hos ædelgran.

Supplerende kan oplyses at patogenet kan overføres med frø hos *Abies*.

(3) ellerust

Det har vist sig at rust på *Alnus* spp i Danmark ikke, som tidligere antaget, skyldes angreb af *Melampsorium alni*. Der er derimod tale om patogenet *M. hiratsukanum* S. Ito ex Hirats.f.

M. hiratsukanum er en rustsvamp med spermogonie- og æcidiestadiet på *Larix* spp, mens uredo- og teleutostadiet forekommer hos *Alnus* spp. Hvor stor betydning æcidie-værten har for sygdommens udvikling og overlevelse på ellearterne i Europa er ikke klarlagt.

Skou har ikke givet sygdommen på *Alnus* spp. et specifikt navn (blot ”rust” i lighed med mange andre). - Ordet ”ellerust” har hidtil været benyttet om rust der optræder på *Alnus* spp., blandt andet på www.plante-doktor.dk. – uden dog at være et navn, der er officielt vedtaget.

Alnus spp. kan tillige angribes af *M. betulinum*. I Svampeforeningens database findes *M. alni* og *M. betulinum*, uden danske navne på svampen eller den sygdom den forårsager.

Udvalget har besluttet ”ellerust” som dansk navn for den sygdom der skyldes *M. hiratsukanum* – idet vi fastholder at rust, forårsaget af *M. betulinum* skal hedde ”birkerust” uanset om den i det aktuelle tilfælde optræder på *Alnus* eller *Betula* – et navn, der tidligere er vedtaget (findes i Skou’s liste).

(4) platangrendød

Splanchnonema platani, (syn. *Massaria platani*, anamorfe *Macrodiplodiopsis desmazieresii*) som på engelsk kaldes *Massaria branch dieback* eller *Massaria disease* på især almindelig platan *Platanus x acerifolia* (el *x hispanica* London plane, se <http://www.forestry.gov.uk/fr/massaria>) og på tysk *Massaria-Krankheit der Platane*.

Første symptom er barkdød i stribes, derefter dør de mindre grene (ofte allerede første år), efterfulgt af mere udbredt grendød de følgende år.

(5) kiwibakteriose

På engelsk kaldes sygdommen ”bacterial canker of kiwifruit”. Symptomerne er sår med udsivende væske, karnekrose og små nekrotiske prikker eller pletter på blade. Også kamæleonbusk (*A. kolomikta*) er potentiel vært for *Ps. syringae* pv *actinidiae*.

Navneforslagene omfattede kiwibakteriose, kiwi-bakteriekræft, kiwikræft, og bakteriekræft hos kiwi. Udvalget her besluttet sig for kiwibakteriose som dansk navn for sygdommen; navnet bakteriekræft er fravalgt, da der optræder flere andre symptomer end kræft.

(6) æbleøjeplet

På engelsk: Elsinoë leaf and fruit spot.

Observeret i Danmark på æble, men synes ikke at optræde på pære her i landet.

Udvalget har besluttet sig for æbleøjeplet - som det bedste symptombeskrivende navn. Man har vurderet, at man godt kan leve med at sygdommen forekommer på andre plantearter end æble. Øjeplet som navn kan ikke stå alene, der findes allerede en hel del sygdomme, hvori ”-øjeplet” indgår. Andre forslag, der har været overvejet, er topazplet, opkaldt efter den æblesort, hvor sygdommen første gang var et problem. Betegnelsen topazplet har været benyttet i de første publikationer om sygdommen.

(7)-(9) hvedegulrust, hundegræsgulrust og rapgræsgulrust

Mogens Houmøller, Forskningscenter Flakkebjerg, har i mange år arbejdet med gulrust og henleder opmærksomheden på at *P. striiformis* s. lat. er opdelt i tre arter. Herved er der opstået behov for danske navne på de sygdomme der forårsages af hver af disse arter.

De vedtagne tre navne hentyder til de vigtigste værtplantearter. - Det hidtidige navn gulrust bibeholdes i betydningen: sygdomme, forårsaget af *P. striiformis* s. lat.

Undersøgelserne i ”gulrustcentret” har tillige omfattet *P. arrhenatheri* (Kleb.) Eriksson, der også har værtskifte mellem *Berberis* og forskellige arter i Poaceae (havre, draphavre). Den sygdom, der forårsages af *P. arrhenatheri* er tidligere navngivet draphavrerust og berberisheksekostrust.

Liste over udvalgets medlemmer:

Eigil de Neergaard (formand)
John Hockenhull
Thomas Læssøe
Iben M. Thomsen
Steen Lykke Nielsen
Brian Larsen
